

CYNGOR SIR POWYS COUNTY COUNCIL.

**GWEITHREDIAETH Y CABINET
18 Mai 2021**

**AWDUR YR
ADRODDIAD:** Y Cyngorydd Sir Phyl Davies
Aelod Portffolio Addysg ac Eiddo

**TEITL YR
ADRODDIAD:** Categori Iaith Ysgol Bro Hyddgen

**ADRODDIAD AR
GYFER:** Penderfyniad

---

1. Diben

1.1 Yn dilyn y penderfyniad a wnaed gan y Cabinet ar 10 Tachwedd 2020, mae'r Cyngor wedi cynnal ymgynghoriad ar y cynnig canlynol:

- Newid rheoledig i newid cyfrwng y dysgu yn Ysgol Bro Hyddgen i'r Gymraeg
- Byddai hyn yn cael ei gyflwyno fesul cam, o flwyddyn i flwyddyn, gan ddechrau gyda'r Dderbynfa ym mis Medi 2022

1.2 Diben yr adroddiad hwn yw rhoi gwybod i aelodau'r Cabinet am yr ymatebion a gafwyd i'r ymgynghoriad a phenderfynu a ddylid bwrw ymlaen â'r broses statudol i newid categori iaith yr ysgol ai peidio.

1.3 Mae'r atodiadau canlynol yn ategu'r adroddiad:

- Atodiad A – Dogfen Ymgynghori
- Atodiad B – Adroddiad Ymgynghori
- Atodiad C – Cofnodion cyfarfodydd gyda Chynghorau Ysgol, Llywodraethwyr a Staff
- Atodiad D – Aseidiadau Effaith wedi'u Diweddarau
- Atodiad E – Sylwadau gan y Pwyllgor Craffu Dysgu a Sgiliau (I ddilyn)

2. Cefndir

Strategaeth ar gyfer Trawsnewid Addysg ym Mhowys

2.1 Ar 14 Ebrill 2020, cymeradwyodd yr Arweinydd, drwy benderfyniad dirprwyedig, Strategaeth newydd ar gyfer Trawsnewid Addysg ym Mhowys.

2.2 Datblygwyd y Strategaeth yn dilyn ymgysylltu helaeth ag amrywiaeth o randdeiliaid yn ystod dau gyfnod ar wahân rhwng mis Hydref 2019 a

mis Mawrth 2020. Mae'r Strategaeth yn nodi gweledigaeth addysg newydd ym Mhowys, fel a ganlyn:

'Bydd holl blant a phobl ifanc Powys yn derbyn addysg ysbrydoledig o ansawdd uchel i'w helpu i ennill y wybodaeth, sgiliau a'r nodweddion i fod yn bobl iach, economaidd gynhyrchiol sy'n gymdeithasol a bydeang gyfrifol ac yn gallu gwireddu eu dyheadau personol yng Nghymru'r 21ain ganrif.'

2.3 Mae'r strategaeth newydd hefyd yn nodi nifer o egwyddorion arweiniol a fydd yn sail i drawsnewid addysg ym Mhowys. Mae'r rhain fel a ganlyn:

- *System addysg wledig o'r radd flaenaf sydd â hawl dysgwyr yn graidd iddi*
- *Ysgolion sy'n gwbl gynhwysol, gyda diwylliant o gydweithio dwfn er mwyn gwella deilliannau a phrofiad dysgwyr*
- *Dewis eang ac ansawdd uchel o ddarpariaeth ar gyfer dysgwyr 14 – 19 oed, sy'n cynnwys darpariaeth academaidd a galwedigaethol, ac yn diwallu anghenion pob dysgwr, cymuned ac economi Powys*
- *Darpariaeth cyfrwng Cymraeg sy'n hygyrch ac sy'n darparu cwricwlwm llawn yn y Gymraeg o'r cyfnod Meithrin hyd at 19 oed a thu hwnt, Darpariaeth ar gyfer dysgwyr ag Anghenion Addysgol Arbennig (AAA)/Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) sy'n hygyrch, mor agos i'w cartrefi ag sy'n ymarferol bosibl, gyda'r addysgu, y cymorth a'r cyfleusterau arbenigol priodol sy'n galluogi pob dysgwr i gyflawni ei botensial*
- *Sector ysgolion sy'n gyfoethog yn ddigidol, ac yn galluogi pob dysgwr ac aelod o staff i wella'i brofiad addysgu a dysgu*
- *Ysgolion bro sy'n ganolbwynt i wasanaethau amlasiantaethol i gefnogi plant, pobl ifanc, teuluoedd a'r gymuned*
- *Darpariaeth blynyddoedd cynnar sydd wedi'i chynllunio i ddiwallu anghenion pob plentyn, gan gofio amgylchiadau penodol, gofynion iaith neu unrhyw anghenion dysgu arbennig neu ychwanegol sy'n perthyn i'r plant*
- *Ysgolion sy'n gynaliadwy yn ariannol ac yn amgylcheddol*
- *Rhoddir y flaenoriaeth uchaf i les staff a datblygiad proffesiynol*

2.4 Mae'r strategaeth newydd yn nodi nifer o Nodau ac Amcanion Strategol, i lunio gwaith y Cyngor o ran trawsnewid system addysg Powys dros y blynyddoedd nesaf. Un o Nodau Strategol y Strategaeth yw *'Gwella mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar draws pob cyfnod allweddol.'* O fewn y nod hwn, mae'r Strategaeth yn nodi Amcan Strategol i *'Symud ysgolion ar hyd y continwmm iaith'*.

2.5 Ar 10 Tachwedd 2020, ystyriodd Cabinet y Cyngor bapur gwerthuso opsiynau ar gyfer Ysgol Bro Hyddgen, a chytunodd i gynnal ymgynghoriad ar y canlynol:

- I wneud addasiad rheoledig i newid cyfrwng y dysgu yn Ysgol Bro Hyddgen o Dwyieithog (dwy ffrwd) i cyfrwng Cymraeg
- Byddai hyn yn cael ei gyflwyno'n raddol, fesul blwyddyn, gan ddechrau gyda'r flwyddyn Derbyn ym mis Medi 2022.

Y Cyfnod Ymgynghori

- 2.6 Dechreuodd yr ymgynghoriad ar y cynnig i newid categori iaith Ysgol Bro Hyddgen ar 8 Rhagfyr 2020 a daeth i ben ar 26 Ionawr 2021.
- 2.7 Roedd y ddogfen ymgynghori ar gael ar wefan y Cyngor drwy gydol y cyfnod ymgynghori. Dosbarthwyd y ddogfen hefyd i randdeiliaid yn unol â gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion (2018). Mae'r ddogfen ymgynghori a gyhoeddwyd wedi'i hatodi yn Atodiad A.
- 2.8 Gofynnwyd i ymgynghoreion ymateb i'r ymgynghoriad naill ai drwy lenwi'r ffurflen ymgynghori ar-lein, llenwi copi papur o'r ffurflen a'i dychwelyd i'r Tîm Trawsnewid Ysgolion, neu drwy ysgrifennu at y Tîm Trawsnewid Ysgolion.
- 2.9 Yn ystod y cyfnod ymgynghori, cynhaliwyd cyfarfodydd hefyd gyda'r canlynol:
- Staff Ysgol Bro Hyddgen
  - Llywodraethwyr Ysgol Bro Hyddgen
  - Cyngor ysgol Bro Hyddgen – Cyfnod Cynradd
  - Cyngor ysgol Bro Hyddgen – Cyfnod Uwchradd

Mae cofnodion y cyfarfodydd hyn wedi'u hatodi yn Atodiad C, ac mae'r materion a godwyd yn y cyfarfodydd wedi'u cynnwys yn yr Adroddiad Ymgynghori (Atodiad B).

Ymatebion i'r Ymgynghoriad

- 2.10 Llenwodd 440 o ymatebwyr y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad a oedd yn rhan o'r ddogfen ymgynghori. Roedd hyn yn cynnwys copïau papur yn ogystal ag ymatebion a gyflwynwyd gan ddefnyddio'r ffurflen ymateb ar-lein. Yn ogystal, cafwyd 25 o ymatebion ysgrifenedig gan ymatebwyr gan gynnwys Estyn, drwy e-bost neu drwy'r post.
- 2.11 Yn ogystal ag ymatebion gan rieni, disgyblion, staff a llywodraethwyr Ysgol Bro Hyddgen ac aelodau o'r gymuned leol, cafwyd ymatebion gan y sefydliadau canlynol:

Cyngor Cymuned Corris
 Cyngor Cymuned Mallwyd
 Cyngor Cymuned Cadfarch
 Rhieni Dros Addysg Gymraeg - RHAG

Mudiad Meithrin
Prosiect Plant Cymunedol Machynlleth

- 2.12 Ceir ymateb Estyn i'r ymgynghoriad ar dudalen 20 yr Adroddiad Ymgynghori (Atodiad B).
- 2.13 Roedd y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad yn gofyn i ymatebwyr ateb nifer o gwestiynau. Nodir y canfyddiadau'n llawn ar dudalennau 5 i 8 yr Adroddiad Ymgynghori (Atodiad B).

Canfyddiadau'r Ymgynghoriad

- 2.14 Fel rhan o'r ymgynghoriad, cyhoeddwyd ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad, a lenwyd gan 440 o ymatebwyr. Nododd 60.91% o'r ymatebwyr eu bod yn gysylltiedig ag Ysgol Bro Hyddgen, nododd 22.05% eu bod yn gysylltiedig â Ffederasiwn Glantwymyn, Llanbryn-mair, a Charno, nododd 5.45% eu bod yn gysylltiedig ag ysgol arall, a nododd 11.59% o'r ymatebwyr nad oeddent yn gysylltiedig ag unrhyw ysgol.
- 2.15 Holodd y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad yr ymatebwyr a oeddent yn cytuno â'r cynnig i newid categori iaith Ysgol Bro Hyddgen i gyfrwng y Gymraeg, o flwyddyn i flwyddyn, gan ddechrau gyda'r Dosbarth Derby'n ym mis Medi 2022, ac a oeddent yn credu y dylai'r Cyngor fod yn ystyried unrhyw opsiynau amgen mewn perthynas ag Ysgol Bro Hyddgen. Roedd y canfyddiadau fel a ganlyn:

1. Ydych chi'n cytuno â'r cynnig presennol i newid categori iaith Ysgol Bro Hyddgen?

Ymateb	Nifer	%
Ydw	269	61.14%
Nac ydw	165	37.5%
Ddim yn gwybod	6	1.36%
Cyfanswm ymatebion	440	100.0%

2. Ydych chi'n meddwl y dylai'r Cyngor fod yn ystyried unrhyw opsiynau eraill ar gyfer Ysgol Bro Hyddgen yn hytrach na'r cynnig i newid categori iaith yr ysgol?

Ymateb	Nifer	%
Ydw	102	23.18%
Nac ydw	286	65%
Ddim yn gwybod	52	11.82%
Cyfanswm ymatebion	440	100.0%

- 2.16 Derbyniwyd sylwadau ysgrifenedig hefyd drwy e-bost a phost. Rhestrir y sylwadau hyn, yn ogystal â materion a godwyd gan y rhai a lenwodd y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad a'r rhai a godwyd yn y cyfarfodydd

ymgyngori, yn yr Adroddiad Ymgynghori (Atodiad B) o dudalen 25 ymlaen, ynghyd ag ymateb y Cyngor i'r materion hyn. Mae a wnelo'r materion a godwyd â'r penawdau canlynol:

1. Cefnogaeth gyffredinol i'r cynnig
2. Anghytuno cyffredinol â'r cynnig
3. Yr effaith ar ddisgyblion
4. Cyfeiriad at y ddarpariaeth/sgiliau Saesneg
5. Cyfeiriad at Addysg Ôl-16/Addysg Bellach/Uwch
6. Mae angen dewis
7. Pryder am yr effaith ar niferoedd disgyblion ym Mro Hyddgen
8. Cymorth ychwanegol y byddai ei angen i gefnogi'r categori newid iaith
9. Cyfeiriad at drefniadau cludiant
10. Sylwadau am y ddarpariaeth bresennol yn Ysgol Bro Hyddgen
11. Effaith ariannol
12. Yr effaith ar staff
13. Yr effaith ar y gymuned
14. Yr effaith ar y Gymraeg
15. Cyfeiriad at fodolau darparu addysg cyfrwng Cymraeg
16. Cyfeiriad at wahaniaethu/anghydraddoldeb
17. Yr effaith ar grwpiau nodweddion gwarchoddedig
18. Sylwadau am y dogfennau ymgynghori
19. Sylwadau am y broses ymgynghori
20. Cyfeiriad at Strategaeth Trawsnewid Addysg y Cyngor
21. Beirniadu'r Cyngor
22. Cyfeiriad at opsiynau amgen

3 Cyngor

- 3.1 Ar sail canfyddiadau'r ymgynghoriad, cyngor swyddogion yw y dylai'r Cyngor fwrw ymlaen â'r cynnig i newid categori iaith Ysgol Bro Hyddgen drwy gyhoeddi Hysbysiad Statudol.
- 3.2 Rhagwelir y bydd yr Hysbysiad Statudol yn cael ei gyhoeddi ym mis Mehefin 2021, ac y bydd adroddiad pellach, sy'n crynhoi unrhyw wrthwynebiadau a dderbynnir, yn cael ei ystyried gan Gabinet y Cyngor cyn diwedd mis Medi 2021.
- 3.3 Y targed fyddai gweithredu'r newid fesul cam, flwyddyn ar ôl blwyddyn, gan ddechrau gyda disgyblion oedran Derbyn ym mis Medi 2022.
- 3.4 Rhaid nodi nad yw bwrw ymlaen â'r cynnig i newid categori iaith yr ysgol yn atal yr ysgol honno rhag bod yn rhan o gynigion ad-drefnu yn y dyfodol.

4. Goblygiadau o ran Adnoddau

- 4.1 Fel y nodir yn y Ddogfen Ymgynghori a gyhoeddwyd mewn perthynas â'r cynnig hwn, yn seiliedig ar niferoedd amcangyfrifedig disgyblion ar gyfer Ysgol Bro Hyddgen ym mis Medi 2022, amcangyfrifir y byddai newid categori iaith yr ysgol yn arwain at arbedion referniw blynyddol i'r Cyngor o tua £184k y flwyddyn, unwaith y bydd yr ysgol yn un ffrwd yn llawn. Ni fyddai unrhyw arbediad yn y flwyddyn gyntaf, ac er y byddai cyfleoedd i arbed arian wrth i'r broses gyflwyno fesul cam ddigwydd, byddai hyn yn dibynnu ar niferoedd disgyblion. Mae effeithiolrwydd ysgol un ffrwd yn cael ei optimeiddio yn y sector uwchradd.

Ni ragwelir y byddai effaith ar gostau trafndiaeth, ac ni fyddai unrhyw gostau cyfalaf.

- 4.2 Byddai'n ofynnol i nifer o feysydd gwasanaeth gymryd rhan yn y cynnig, gan gynnwys staff o'r Gwasanaeth Ysgolion, Adnoddau Dynol a Chyllid.
- 4.3 Mae'r Pennaeth Cyllid (Swyddog Adran 151) yn nodi cynnwys yr adroddiad a gall gefnogi'r argymhellion.

5. **Goblygiadau cyfreithiol**

- 5.1 Cyfreithiol: Gellir cefnogi'r argymhelliad o safbwynt cyfreithiol.
- 5.2 Mae Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd (Swyddog Monitro) wedi gwneud sylwadau fel a ganlyn: Nodaf gynnwys yr adroddiad a 'does gennyf ddim i'w ychwanegu.

6. **Sylw gan aelod(au) lleol**

- 6.1 Ni dderbyniwyd unrhyw sylwadau.

7. **Asesiad Effaith Integredig**

- 7.1 Trafododd y Cabinet asesiad effaith cychwynnol ar 10 Tachwedd 2020.
- 7.2 Yn ogystal â hyn, cynhyrchwyd amrywiaeth o asesiadau effaith drafft fel rhan o'r dogfennau ymgynghori. Roedd y rhain yn cynnwys Asesiad Effaith Integredig, Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned ac Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg.
- 7.3 Diweddarwyd yr asesiadau effaith drafft hyn i adlewyrchu materion a godwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori, ac maent i'w gweld yn Atodiad D.

8. **Argymhelliad**

- Derbyn yr Adroddiad Ymgynghori mewn perthynas â newid categori iaith Ysgol Bro Hyddgen.

- Cymeradwyo cyhoeddi hysbysiad statudol i beri newid rheoleiddiedig, i newid cyfrwng y dysgu yn Ysgol Bro Hyddgen i gyfrwng Gymraeg, fesul cam, fesul blwyddyn, gan ddechrau gyda'r Dosbarth Derbyn ym mis Medi 2022.

Swyddog Cyswllt	Marianne Evans
Ffôn:	01597 826155
E-bost:	Marianne.evans@powys.gov.uk
Pennaeth Gwasanaeth:	Emma Palmer – Pennaeth Trawsnewid a Chyfathrebu Lynette Lovell – Prif Swyddog Addysg Dros Dro
Cyfarwyddwr Corfforaethol:	Dr Caroline Turner

TEMPLED ADRODDIAD Y CABINET FERSIWN X